OBJAWY WSKAZUJĄCE NA STAN ZAGROŻENIA ŻYCIA U PACJENTA Z NIEWYDOLNOŚCIĄ SERCA - ROZPOZNANIE I POSTĘPOWANIE

POLSKIE TOWARZYSTWO MEDYCYNY RODZINNEJ

Ostra niewydolność serca (AHF) stanowi stan zagrożenia życia i może pojawić się zarówno jako pierwsza manifestacja choroby (HF de novo), jak i częściej w przebiegu przewlekłej niewydolności serca w wyniku jej ostrej dekompensacji. Nasilenie objawów wymaga pilnej oceny i leczenia. AHF jest jedną z głównych przyczyn nagłych hospitalizacji u osób starszych, obarczoną wysoką śmiertelnością i ryzykiem ponownych hospitalizacji. Wczesne rozpoznanie objawów alarmowych u pacjenta z przewlekłą niewydolnością serca oraz szybkie wdrożenie diagnostyki i terapii są kluczowe dla poprawy rokowania.

Objawy zawału serca

Objawy podmiotowe	Opis
Ból w klatce piersiowej	• **silny ból w klatce piersiowej promieniujący** do szyi, żuchwy, lewego barku lub ramienia, rzadziej promieniowanie do nadbrzusza lub okolicy międzyłopatkowej • możliwa lokalizacja w nadbrzuszu środkowym lub prawym górnym kwadrancie brzucha, często z nudnościami lub wymiotami • **trwa >20 min**, stopniowo narasta • **nieustępujący po azotanie podjęzykowo** • u osób starszych i chorych na cukrzycę ból może być **nietypowy lub nieobecny**
Duszność	• szczególnie u osób starszych i w rozległym zawale z ostrą niewydolnością lewej komory; • czasem kaszel, pienista różowa plwocina (obrzęk płuc)
Osłabienie, zawroty głowy, omdlenie	• związane z małym rzutem serca lub arytmią
Kołatanie serca	• w przebiegu tachyarytmii
Niepokój, lęk, poczucie nadchodzącej śmierci	• częste przy silnym bólu w klatce piersiowej

Boehringer Ingelheim
Partner projektu

Objawy zawału serca

POLSKIE TOWARZYSTWO MEDYCYNY RODZINNEJ

Objawy przedmiotowe	Opis
Stan podgorączkowy lub gorączka	• w ciągu 24-48h, częściej w rozległym zawale
Bladość, wzmożona potliwość, sinica	• sinica obwodowa we wstrząsie kardiogennym
Tachykardia, bradykardia, niemiarowość	• tachykardia >100/min • bradykardia u ok. 10% (zawał ściany dolnej) • częste pobudzenia komorowe
Zmiany osłuchowe w sercu	• cwał sercowy • przejściowy szmer skurczowy (dysfunkcja mięśnia brodawkowatego) • nagły głośny szmer nad koniuszkiem z mrukiem (pęknięcie mięśnia brodawkowatego) • szmer przy lewym brzegu mostka (pęknięcie przegrody międzykomorowej)
Rzężenia nad płucami	• objaw niewydolności lewokomorowej
Objawy niewydolności prawej komory	• hipotensja • poszerzone żyły szyjne - typowe w zawale prawej komory (często współistnieje z zawałem dolnym)

Boehringer Ingelheim
Partner projektu

Objawy zaostrzenia niewydolności serca i obrzęku płuc

POLSKIE TOWARZYSTWO MEDYCYNY RODZINNEJ

	Objawy podmiotowe i przedmiotowe
Zastój w krążeniu systemowym	• obrzęki obwodowe (kostki, okolica krzyżowa) • poszerzone żyły szyjne • tkliwość/napięcie w nadbrzuszu (powiększona wątroba) • możliwe przesięki: opłucnowe, otrzewnowe, osierdziowe
Hipoperfuzja	• osłabienie, senność, splątanie • blada, chłodna, wilgotna skóra • sinica obwodowa • tętno nitkowate • hipotensja • skąpomocz
Obrzęk płuc	• nagła, ciężka duszność • tachypnoë (przyspieszony oddech) • orthopnoë – duszność w pozycji leżącej/siedzącej • rzężenia drobnobańkowe nad całymi polami płucnymi • kaszel z pienistą, różową plwociną • lęk, pobudzenie, uczucie „duszenia się” • objawy hipoksji (splątanie, sinica) • tachykardia

Objawy zaburzeń rytmu serca

Rodzaj zaburzenia rytmu	**Objawy podmiotowe i przedmiotowe**
Częstoskurcz nadkomory (SVT)	• nagłe kołatanie serca (charakter napadowy) • uczucie dyskomfortu w klatce piersiowej • zmęczenie • duszność • zawroty głowy • zasłabnięcie/omdlenie • wielomocz po napadzie • przewlekłe utrzymywanie się arytmii • w długotrwałych szybkich rytmach możliwość rozwinięcia kardiomiopatii tachyarytmicznej
Zaburzenia komorowe (PVC, VT, VF)	• pobudzenia dodatkowe często bezobjawowe • uczucie „uciekania serca”, kłucia, kołatania • źle tolerowana bigeminia (zwłaszcza przy wolnym rytmie zatokowym, z ubytkami tętna) • w VT - zawroty głowy, zasłabnięcie, omdlenie • w migotaniu komór - utrata przytomności, zatrzymanie krążenia

Źródła:
1. 2021 ESC Guidelines for the diagnosis and treatment of acute and chronic heart failure (European Heart Journal; 2021
2. 2023 Focused Update of the 2021 ESC Guidelines for the diagnosis and treatment of acute and chronic heart failure
3. Interna Szczeklika 2025. Medycyna Praktyczna, Kraków; 2025

Boehringer Ingelheim
Partner projektu